

Õpetavate arstide väärtustamisest

Ruth Kalda – TÜ meditsiiniteaduste valdkonna õppeprodekaan, peremeditsiini professor

Viimastel aastatel oleme tähendanud muretekitavat trendi: arstide puudus muutub paljudel erialadel üha teravamaks probleemiks. See ei ole ainult Eesti mure, tegemist on globaalse nõudluse kasvuga kvalifitseeritud arstiabi järele. Tõhusate lahenduste leidmine probleemi leevendamiseks on meie endi ülesanne. Eesti eripära on arstide kõrge keskmine vanus – oleme üle 55aastaste arstide arvu poolest Euroopa Liidu riikide seas neljandal kohal, meist ees on Bulgaaria, Itaalia ja Läti. Eesti on samuti ainus ELi riik, kus 2016. aastaga võrreldes ei ole 2021. aastaks praktiseerivate arstide arv 100 000 elaniku kohta suurenenud.¹

Üks oluline samm probleemi lahendamiseks on arstide vastuvõtuarvu suurendamine. Eurostati andmed näitavad, et 2021. aastal oli Eestis 100 000 elaniku kohta 11,8 arstiteaduskonna lõpetajat, mis on üks väiksemaid näitajaid Euroopas, kus keskmine oli 15,3 lõpetajat. Lätis oli see näiteks 27,3, mis on Euroopa riikide seas suurim.¹ Kuigi kümne aasta jooksul on arstiõppesse vastuvõetud üliõpilaste arv suurenenud, on kasv olnud aeglane – 2012. aastal võeti vastu 158, 2018. aastal 182 ja 2023. aastal 179 üliõpilast. 2024. aasta koolitustellimuses on eesmärk tõsta arstiõppesse astuvate üliõpilaste arvu 12 võrra, ja tõenäoliselt tuleks seda järgnevatel aastatel veelgi suurendada, et praegune kahanev arstide suhtarv pöörduks 10 aasta pärast kergele tõusule.

Siiski seisame silmitsi olulise takistusega: et õppeprotsess püsiks kõrgel tasemel ja sujuks tõrgeteta, peame tagama, et lisaõppekohad oleksid piisavalt rahastatud ning et õppejõude ja õpetavaid arste jaguks. 12 lisaüliõpilast tähendaks prekliinilises õppes ühte ja kliinilises õppes peaaegu kahte lisarühma, mis omakorda tähendab lisakoormust õppejõududele.

See viib meid õppejõudude palgaküsimuseni. Hiljutine õpetajate streik tõi esile vajaduse konkurentsivõimeliste palkade ja töökorralduse järele, mis teeks õpetajaameti

ühiskonnas auväärseks ja atraktiivseks valikuks. Tartu Ülikoolis on alates 1. märtsist 2024 õpetajate, nooremlektorite ja nooremteadurite palga miinimummäär tõstetud 1830 euroni, mis on sarnane üldhariduskoolide streigi tulemusel saavutatud tasemele. Meditsiiniteaduste valdkonnas on õpetajate/assistentide ja arst-õppejõudude õppetöötasude miinimummäär küll pisut kõrgem, kuid märkimisväärselt madalam kui haiglates töötavatel kolleegidel. See võib tekitada olukorra, kus meditsiinitöötajad eelistavad praktiseeriva arsti karjääri, jättes õpetamise ja tulevaste arstide koolitamise tagaplaanile. Kui noorel arstil on valida, kas töötada vaid kliinilisel erialal või kombineerida praktiseeriva arsti ja õppejõuna töötamine omavahel, siis sageli saab määravaks suurem palk, seda enam, et kahe ameti kombinatsioon toob kaasa olulise hulga lisakohustusi – sarnaselt üldhariduskoolide õpetajatega valmistavad arst-õppejõud ette järgmise päeva seminare või annavad tagasisidet üliõpilaste iseseisvate tööde kohta hilistel õhtutundidel või nädalavahetustel.

Õpetavate arstide madalad palgad ei ole ainult majanduslik küsimus, see on sügavalt seotud meie tervishoiusüsteemi tulevikuga. Konkurentsivõimelised palgad aitavad meelitada ja hoida andekaid õppejõude, mis on vajalik tervishoiusüsteemi kvaliteedi säilitamiseks. Investeeringud õpetavate arstide koolitamiselle ja tunnustamiselle on hädavajalikud, sest efektiivsed õpetamisoskused ja kaasaegsed meditsiinihariduse trendid peaksid olema õppejõududele iseenesestmõistetavad nõuded. Õpetamine on kunst, mis vajab toetust ja tunnustust võrdselt kliinilise tööga haiglates ning teadustööga ülikoolides.

Kokkuvõtteks: Eesti tervishoiu ja meditsiinihariduse tuleviku kindlustamiseks peame pühenduma meditsiiniteaduste valdkonna õppejõudude koolitamisele, nende tunnustamisele ning konkurentsivõimeliste palgatingimuste loomisele.

Ruth Kalda

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Healthcare_personnel_statistics_-_physicians#Health_graduates